

El col·leccionista d'esqueles

Ramon Casadevall i Fusellas

Conte presentat en el 16è Premi de
narrativa curta per Internet TINET

Tinet
www.tinet.cat

En Manel era un home solitari, jubilat amb una mísera pensió, que havia estat masover tota la vida sense haver cotitzat mai. Tenia 69 anys, encara que semblava molt més gran, fàcilment la gent li podia posar deu anys més.

Vivia a la Barraca, una antiga pallissa, que ell mateix havia habilitat com a vivenda, sense llum ni aigua potable. Estava separada de la casa pairal per uns horts, que cultivava sense esmerçar-hi gaires esforços.

La porta d'entrada era de fusta de roure, sense envernissar, tampoc ajustava bé i entre les llates es podia entreveure l'interior. Aguantada per dos golfos de ferro rovellats, en prou feines es podia tancar amb clau.

Al costat mateix de la porta hi ha havia una taula, amb un calaix, on hi guardava la clau. Sobre aquesta, un cendrer ple de burilles i cigarretes a mig cremar. També un encenedor de benzina i un altre de metxa, una navalla i uns guants amb els dits cremats d'aguantar les cigarretes.

La construcció de la pallissa era sòlida, de parets molt gruixudes amb tres voltes de pedra tallada i la teulada a dues vessants. Dues petites finestres encarades al sud deixaven entrar la minsa llum que il·luminava tota l'estança. Els cairats deixaven veure l'encanyissat, que aguantava les teules, la meitat de pallissa tenia un altell enfustat, amb una barana de ferro colat, a la que li faltaven alguns barrots, a la dreta una escala de fusta, sense barana.

Tots els mobles eren vells i atrotinats, al costat de la taula de l'entrada, hi havia un armari vitrina amb alguns vidres trencats. A les lleixes hi havia tot d'objectes inconnexes entre ells, com uns fòssils, pots de terrissa, una espalmatòria, un grapat d'espelmes i quatre llibres. Els

plats, gots i un porró. Adossat hi tenia un escriptori, al que li faltaven dos calaixos laterals.

Al mig de l'estança, una taula de menjador i al voltant d'aquesta, cinc cadires d'estils i tapissats diferents. Sobre la taula un tros de tela bastant bruta i plena de taques que servia d'estovalles. Al fons, una llar de foc i al costat una cuina de llenya, tot sota la mateixa campana. Una pica de pedra, que tant servia per rentar-hi els plats com per rentar-s'hi la cara. Al davant un antic escó amb un parell de coixins i tocant la paret un catre metàl·lic, amb un matalàs de llana aixafat, feia molts anys que no s'havia refet. No tenia llençols, tant sols dues mantes de les que era molt difícil saber quin color era l'original.

Al costat, una portalera que donava a les corts, on hi tenia la llenya i les eines del camp. També la comuna, a la que hi accedia per una altra porta, on hi tenia penjats un bon gruix de papers de diari.

Sobre l'altell hi tenia l'armari de la roba i un parell de baguls, en un d'ells hi guardava l'uniforme de quan va fer el servei militar a Melilla, unes quantes bales de mosquetó i les insígnies del batalló. A l'altre encara hi havia llençols de la seva mare. Arnats i groguencs, feia més de 60 anys que s'havien tocat.

No tenia cap fotografia familiar, ni seva. Els seus germans feia molts anys que eren fora de la casa pairal. En Fonso era a Barcelona i la Rosita a Lleida, no eren gaire amics, per això tant se li'n fotia el que fessin o deixessin de fer.

Al poble el tenien per un home estrany, que no es feia amb ningú, tampoc saludava. Sempre caminava mirant el terra, era capaç de recollir qualsevol cosa, tampoc feia

fàstics a les cigarretes mig cremades, que guardava al butxacó de l'armilla.

Tan sols hi havia una cosa, més aviat una dèria irrefrenable. Cada dia al matí era al bar esperant els diaris. Esperava a fora el carrer que el fill del quiosquer portés el plec de paper. Hi havia un diari esportiu, un de nacional i un de comarcal.

Sempre era ell qui entrava els diaris i mentre prenia un cafè amb llet, llarg de cafè, es mirava l'última pàgina del diari comarcal, que és on hi havia les defuncions i esqueles.

Quan hi havia alguna defunció al poble, en Manel se'n tornava a casa a vestir-se amb la roba dels diumenges. No tenia gaire res, una camisa blanca, uns pantalons i americana de pana negra i una armilla. Del trau del botó fins al butxacó de l'armilla li penjava una cadena daurada, per portar-hi el rellotge que no tenia.

Sortia sempre amb la cigarreta a la boca, sense filtre i mossegant el paper i tabac, que escopia al terra de tant en tant. L'encenia un parell de vegades i quant s'apagava se la guardava al butxacó de l'armilla. No era home de portar colònies, per això aquella forta pudor, de cendrer de cigarretes mal apagades, el delatava per on passava.

Aquest matí ha vist al diari que s'ha mort en Pepet de cal Sastre. Tot i que no el coneix personalment, va a casa del difunt a donar el *pésame*, com en diuen per aquests verals.

Sap que en algunes cases et serveixen alguns rosegons de coca i una copeta de vi ranci. Això és el que portava en

Manel a visitar les cases dels finats i també les esqueles. Sigui com sigui, havia d'aconseguir aquella esquila. La cercava pel carrer o en la porta de l'església, però ell sempre tornava a casa amb l'esquila. A l'església no entrava, ja no recorda l'última vegada que va anar a missa. En Manel es guardava curiosament aquella esquila, de manera que no es fes malbé, ni la plegava pel mig.

Tornava a casa fumant-se la cigarreta, que havia guardat al butxacó de l'armilla.

Arribat a casa desava la roba de mudar a l'armari, es posava uns pantalons i camisa esquinçats i les espartenyas de vetes. S'asseia davant l'escriptori i es mirava l'esquila, totes eren molt iguals. Cartolina blanca i les lletres negres, sempre d'un mateix estil de lletra. Amb un encapçalament, seguit del nom del difunt i a sota el motiu pel qual era conegut, tot en negreta. Continuava amb el lloc on havia mort i l'edat. Després hi havia els noms de la família més propera. El lloc de l'enterrament i l'adreça de la casa del malaurat.

Obria el calaix llarg i poc alt, de la part superior del moble. En un costat hi tenia un bon gruix d'esqueles i a l'altre uns quants fulls en blanc, al mig les ulleres i uns llapis. Assegut a la cadira es mirava l'esquila, llegia els noms i repassava els fulls del calaix. Tenia alguns problemes per llegir i escriure, però pel que feia ja en sabia prou.

Agafava un full en blanc i hi apuntava tots els noms, dels pares, dels fills, dels néts i germans. Tota la informació que contenia l'esquila. D'aquesta manera construïa un arbre genealògic de tot el poble, es repassava els fulls

escrits i els col·locava per famílies, en algun cas tenia tres o quatre fulls, agafats amb cinta adhesiva, per poder-hi encabir alguna família molt nombrosa. Va guardar l'esquela amb les altres.

Aquests últims dies no es troba del tot bé, camina més geperut. La panxa no li va a l'hora, es passa llargues estones al llit, de costat i encongít. Quan va a la comuna veu que perd sang, això no és bona senyal, pensa. Aquest matí a la sortida del bar, ha passat pel celler on ha comprat una garrafa de vi negre. Torna a casa amb la cara mig desençaixada pel dolor.

Com que no tenia cap cartolina, va enganxar i tallar tres fulls blancs. Així tenien el gruix i les mesures de les esqueles. En un racó del calaix tenia un pot de tinta negra i una *plomilla*. Amb les ulleres a la punta del nas, volia escriure la seva pròpia esquela. Les creus no havien estat mai de la seva devoció, tampoc creia amb Déu, ni amb els capellans.

Passava les hores mirant aquell full en blanc, no sabia com començar-la.

Tenia el porró de vi al costat i de tant en tant l'aixecava, per fer-ne un llarg traguinyol. Era un porró de raig gruixut, que omplia la gola ràpidament, al buidar-se el tornava a omplir de la garrafa. Després del tercer porró, l'esquela encara estava en blanc i va deixar la *plomilla* sobre la taula, al costat del tinter.

Avui s'ha vestit com mai, amb la camisa blanca, els pantalons i americana de pana negra i l'armilla. També uns mitjons negres i l'única corbata que tenia a l'armari. Ha passat un drap per les sabates i s'ha penjat la cadena daurada al butxacó de l'armilla.

Assegut a la taula del menjador, davant del porró de vi. Encén una cigarreta, no deixa que s'apagui, fins que el caliu li crema els llavis. Al costat del porró un petit flascó de cianur. No sap d'on va sortir, fa molt temps que el tenia en un prestatge de la vitrina.

Agafa la seva esquila i amb un traç no gaire destra hi escriu:

—Manel Montràs i Carles, el de la Barraca.

—Qui vingui a casa a donar el condol, no hi trobarà ni rosegons de coca, ni una copeta de vi ranci.

Estirat al llit, fa l'últim glop de vi negre. El cianur va ser fulminant, en pocs segons ha deixat de patir.

Un matí de gener, en la setmana dels “barbuts”. El fred era molt viu, la neu caiguda feia dies encara emblanquinava els camps i feixes. El mosso del bar va comentar al capellà que no veia aquell que només es mirava les esqueles. El capellà no va dir res, però també li semblava estrany que en els dos últims enterraments, va ser ell qui va treure l'esquila de la porta de l'església.

L'alè del capellà es condensava amb l'aire fred del matí, de camí a la Barraca, picà dues vegades a la porta sense tenir-ne resposta. La porta no estava tancada, va treure el cap i se'l va trobar estirat al llit amb el porró trencat al terra. Feia molts dies que era mort, ningú l'havia trobat a faltar. El capellà va fer un cop d'ull al seu voltant. Va mirar-se les esqueles i els escrits de les famílies, els llibres li varen cridar l'atenció, sobre tot un de color groc, “Medicine, Shouhami Moxham”. El va agafar i en obrir-lo va caure un paper al terra, que no en va fer cas. El capellà

amb la boca oberta es mirava el feix de bitllets que estaven amagats, dins els fulls retallats del llibre.

Va asseure's a la taula del menjador i es va disposar a comptar-los. Es va posar els dits polze i l'índex a la boca per remullar-los i va començar a comptar. Per segon cop es va ficar els dits a la boca i el seu cap caigué com una massa sobre la taula i els bitllets.

Tot el poble es va mobilitzar per trobar el capellà. L'arribada dels Mossos d'Esquadra va despertar la curiositat de tot el poble, la gent es va aplegar al voltant de la Barraca. El mosso recull aquell paper del terra, que deia: Si vols caçar un corb, deixa-li alguna cosa brillant.

Un rumor es va escampar com la pólvora, en Manel ha matat al capellà.

De sobte tothom sabia el seu nom.

Primera edició en ePUB i PDF: desembre de 2013.

Aquest relat fou presentat en la 16a edició del Premi de narrativa curta per Internet TINET, inclòs dins el cartell de Premis Literaris Ciutat de Tarragona 2012-2013 convocat per l'Ajuntament de Tarragona, Òmnium Cultural del Tarragonès i el Centre de Normalització Lingüística de Tarragona, amb el patrocini de la Diputació de Tarragona.

Publicat a www.tinet.cat.

Distribució sota llicència "[Reconeixement – No Comercial – Sense Obra Derivada \(by-nc-nd\) 3.0 Espanya](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/)" de Creative Commons.

